

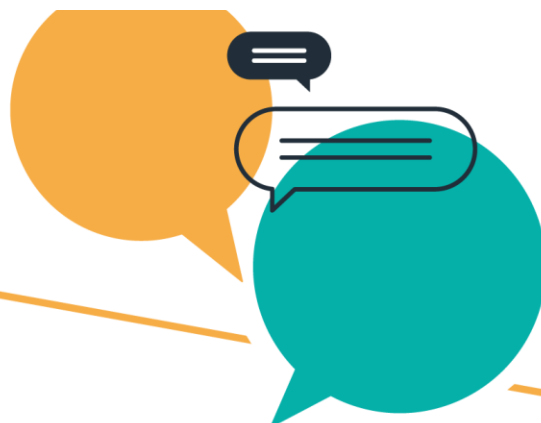
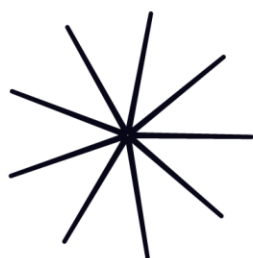

3.0 CYBERLEKCJE

Scenariusz lekcji

Zagrożenia w sieci – dezinformacja

Zajęcia dla klas 7–8

NASK

 **cyber
profilaktyka**
NASK

 **Ministerstwo
Cyfryzacji**

Projekt finansowany ze środków
Ministerstwa Cyfryzacji.

Scenariusz lekcji dla klas 7–8 szkół podstawowych

Scenariusz opracowany w ramach projektu „Działania wspierające nauczanie o cyberbezpieczeństwie”

Autorka scenariusza: Bernardetta Czerkawska

Redakcja merytoryczna: Cyberprofilaktyka NASK (Dział Profilaktyki Cyberzagrożeń), Dział Budowania Świadomości Cyberbezpieczeństwa

Redakcja językowa, dostępność (WCAG):

© NASK – Państwowy Instytut Badawczy
Warszawa 2025

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (CC BY-NC) 4.0 Międzynarodowe

NASK – Państwowy Instytut Badawczy
ul. Kolska 12
01-045 Warszawa

KLASY 7–8

Temat: Zagrożenia w sieci – dezinformacja

Czas realizacji: 45 minut

Warto wiedzieć – wprowadzenie do zajęć

Cele szczegółowe:

Uczeń/uczennica:

- rozumie, czym jest dezinformacja i jakie mogą być jej cele (np. finansowe, polityczne, ideologiczne);
- wskazuje techniki manipulacji w przykładowym materiale;
- zna podstawowe zasady weryfikacji informacji (fact-checking).

Kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się.

Cele w języku ucznia/uczennicy:

1. Poszerzę moją wiedzę o celach i technikach dezinformacji.
2. Dowiem się, jak sprawdzać wiarygodność informacji w sieci.

Kryteria sukcesu dla ucznia/uczennicy:

1. Potrafię wyjaśnić, co to jest dezinformacja i w jakim celu powstaje.
2. Potrafię podać dwa sposoby na sprawdzenie wiarygodności informacji.

Wskazówki do przeprowadzenia zajęć:

- Lekcja zachęca młodzież do krytycznej analizy przykładowych informacji z Internetu. W czasie zajęć warto odwoływać się do przykładów podawanych przez osoby biorące w nich udział.
- Kluczowym elementem zajęć jest refleksja nad stosowaniem zasad przedstawianych na infografice (załącznik nr 3). Jeśli starczy czasu, uczniowie mogą, korzystając ze swoich telefonów, zweryfikować (według wskazówek z załącznika) jeden lub dwa posty w mediach społecznościowych.

Metody/techniki pracy:

- pogadanka,
- rutyna krytycznego myślenia: WIDZĘ – MYŚLĘ – ZASTANAWIAM SIĘ,
- praca w grupach – krytyczna analiza informacji z sieci,
- dyskusja – w trójkach i na forum klasy.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa – praca w parach, trójkach i grupach.

Środki dydaktyczne:

- Załącznik nr 1 – WIDZĘ – MYŚLĘ – ZASTANAWIAM SIĘ,
- Załącznik nr 2 – praca w grupach,
- Załącznik nr 3 – infografika.

Pomoce dydaktyczne:

- długopisy, kartki.

Opis przebiegu zajęć/lekcji

Wprowadzenie

1. Pogadanka – nauczyciel/nauczycielka zaprasza uczniów i uczennice do rozmowy wokół następujących tematów:
  - Skąd czerpią różne wiadomości (np. AI, wyszukiwarka, media społecznościowe: Instagram, TikTok, YouTube, relacje itp.) – odpowiedzi można zapisywać na tablicy;
  - Kto decyduje, co widzą na swoich feedach na TikToku;
  - Jak radzą sobie z rozpoznaniem, co jest według nich wiarygodne czy godne zaufania.

Podsumowanie: za tym, co widzimy w naszych mediach społecznościowych, stoją algorytmy. Są to mechanizmy, które śledzą jak dużo czasu poświęcamy na dany materiał/rolkę – czy czytamy/oglądamy do końca, czy zostawiamy jakąś naszą reakcję, czy komentujemy. W ten sposób algorytm filtruje dla nas treści z internetu zgodnie z tym, co według jego obliczeń lubimy i cenimy, ale także tym, jakie treści wywołają u nas silne emocje. Ułatwia nam to poruszanie się wśród milionów wiadomości, jednak równocześnie zamyka nas w naszych bańkach informacyjnych. Bańka informacyjna to zjawisko internetowe, gdy algorytmy pokazują nam głównie takie treści, które pasują do naszych zainteresowań, sposobu myślenia i poglądów, przez co trudniej zauważyć inne opinie lub fakty, które mogłyby poszerzyć nasz sposób patrzenia na świat.

CZĘŚĆ GŁÓWNA

1. Praca indywidualna rutyną WIDZĘ – MYŚLĘ – ZASTANAWIAM SIĘ.
Nauczyciel/nauczycielka rozdaje uczniom i uczennicom Załącznik nr 1 – WIDZĘ – MYŚLĘ – ZASTANAWIAM SIĘ i prosi o chwilę własnej pracy – analizę materiału z sieci i refleksję.
Po zakończonej pracy młodzież prezentuje swoje przemyślenia.
Nauczyciel/nauczycielka podkreśla wypowiedzi świadczące o wiarygodności lub braku wiarygodności materiału.
2. Rozmowa kierowana – nauczyciel/nauczycielka prosi uczniów i uczennice o przypomnienie, czym jest dezinformacja.
Przykładowa wypowiedź: „To celowe, świadome kłamstwo, rozpowszechniane w celu osiągnięcia jakiejś korzyści, np. finansowej, politycznej albo uzyskania zasięgów w social mediach; dla żartów lub by kogoś oczernić czy wywołać kłótnię – to ostatnie to tzw. trolling”.
Ważne, aby w toku rozmowy zostały podkreślone 3 podstawowe elementy definiujące dezinformację: intencjonalność (nie jest to przypadkowe powielanie plotki, czyli misinformacja), zaburzenie przekazu informacyjnego (jakiś rodzaj manipulacji – źródłem, kontekstem, nośnikiem wizualnym) i korzyść (za dezinformacją stoi konkretna korzyść podmiotu, który ją wytwarza). Warto też porozmawiać o celach, jakimi są np. wywoływanie paniki, niepewności, zwiększanie polaryzacji, podważenie zaufania do instytucji.

3. Praca w grupach – krytyczna analiza treści w sieci. Nauczyciel/nauczycielka łączy uczniów i uczennice w czteroosobowe grupy. Każda z nich dostaje przykład informacji z Internetu (załącznik nr 2). Zadaniem grupy jest:
  - I. Zidentyfikować elementy, które posłużyły do utworzenia dezinformacji
  - II. Napisać zasady tworzenia dezinformacji przez nieuczciwych twórców.
4. Po zakończonej pracy nauczyciel/nauczycielka zaprasza młodzież do odczytania wniosków ze swoich analiz. Burza mózgów – nauczyciel prosi uczniów i uczennice o podanie podobieństw i różnic między oboma postaciami w kartach pracy. O czym świadczą te wnioski?

Podsumowanie

1. Nauczyciel/nauczycielka rozdaje uczniom i uczennicom *Załącznik nr 3 – infografika* i omawia poszczególne zasady. Dopytuje młodzież, czy rozumieją każdą z zasad, czy widzieli przykłady dezinformacji, których dotyczą.
2. Podsumowanie – w ramach ewaluacji lekcji nauczyciel/nauczycielka prosi osoby uczestniczące w zajęciach o refleksję: która z omawianych zasad jest ich zdaniem najtrudniejsza do realizacji? Czego potrzebują, by umieć skutecznie rozpoznać manipulację czy oprzeć się próbie wpływu przekazu zawierającego dezinformację?
  - Na koniec nauczyciel/nauczycielka zaprasza uczniów i uczennice, żeby wrócili do *Załącznika nr 1 – WIDZĘ – MYŚLĘ – ZASTANAWIAM SIĘ* i sprawdzili, czy uzyskali odpowiedzi na wszystkie pytania, czy pojawiły się kolejne ciekawe wątki.

Sposoby oceniania

Oceny mogą podlegać:

- aktywność podczas lekcji,
- odpowiedzi na pytania,
- praca w grupach.

Praca z uczniem ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi:

W czasie lekcji istotnym elementem jest praca z kartami pracy. Warto upewnić się, że są one możliwe do odczytania i uzupełnienia przez każdego ucznia i uczennicę.

Osoby uczestniczące w zajęciach mogą uzupełniać karty pracy w formie wydrukowanej, na komputerze lub pracować w parze zamiast w większej grupie.

W czasie pracy w grupach warto upewnić się, że każda osoba w sali ma zapewnioną możliwość komfortowego poruszania się po klasie i że może wszędzie dotrzeć i swobodnie pracować.